

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВСП «ХАРКІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ДЕРЖАВНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ», КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-ТЕХНОЛОГІЙ

IMPERATYV PL SPÓŁKA Z OGRANICZONA ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
(ТОВ «ТОРГОВИЙ БУДИНОК ІМПЕРАТИВ», ВАРШАВА, ПОЛЬЩА)

MILTON FRIEDMAN UNIVERSITY (БУДАПЕШТ, УГОРЩИНА)

VILNIUS UNIVERSITY, DEPARTMENT OF ACCOUNTING AND AUDIT (ВІЛЬНЮС, ЛИТВА)

ТОВ «ХЛАДОПРОМ»

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

III Міжнародної науково-практичної конференції

«ВІДНОВЛЕННЯ ТА МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ, ПРІОРИТЕТИ, ПРАКТИКИ»

2025

Харків,
3 квітня 2025 року

УДК 338.246.88
М 74

Редакційна колегія:

Гурова Капіталіна – в. о. директора, к. е. н., доцент, Заслужений працівник народної освіти України.
Савченко Ілля – заступник директора з навчально-методичної роботи, к. держ. упр., доцент.
Болотова Тетяна – завідувач відділення економіки та бізнесу, к. е. н., доцент.
Гібкін Кирило – завідувач відділення харчових технологій та сфери обслуговування.
Золотухіна Олена – заступник директора з навчально-методичної роботи.
Кулінченко Сергій – голова ради студентського самоврядування коледжу.
Домбровська Світлана – в. о. проректора з наукової роботи Національного університету цивільного захисту України, д. держ. упр., професор, Заслужений працівник освіти України.
Барішевський Олексій – Голова Наглядової ради ТОВ «ХЛАДОПРОМ».
Ніколенко Борис – директор ТОВ «Торговий будинок ІМПЕРАТИВ», Imperativ PL Sp. Z o.o, (Варшава, Польща).
Peter Szatmari – Dr., проректор з загальної роботи та зав'язків з громадськістю Milton Friedman University (Будапешт, Угорщина).
Rasa Subacienė – Dr., завідувач кафедри обліку та аудиту Вільнюського університету, професор (Вільнюс, Литва).
Чумак Оксана – завідувач кафедри економіки та бізнес-технологій Державного університету «Київський авіаційний інститут», д. е. н., професор.

Рекомендовано до оприлюднення Педагогічною радою ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ» (протокол № 9 від 26.03.2025 р.).

Збірник тез доповідей містить матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Відновлення та модернізація економіки України: виклики, пріоритети, практики», в яких розглядається основні напрями створення умов для модернізації національної економіки, розробити підходи до формування політики модернізації економіки та пропозиції щодо механізму її реалізації.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей та повідомлень. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редакційної ради збірника.

М 74   **Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Відновлення та модернізація економіки України: виклики, пріоритети, практики».** – Харків : ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ», 2025. – 226 с.

© ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ», 2025.

Бабаєв І. О., доктор філософії з економіки, викладач,
ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного Університету»

ІННОВАЦІЙНА ОРІЄНТОВАНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ВИРОБНИКІВ АГРАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ ЯК ГОЛОВНИЙ ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ В УМОВАХ РИЗИКІВ

Незалежно від історичного періоду, агропродовольча галузь залишається однією з головних рушіїв економічного зростання України. Аграрне виробництво завжди відіграло і продовжує відігравати ключову роль у формуванні продовольчої безпеки країни, а також чинити значний вплив на переробну і харчову промисловість, логістику, машинобудування та інші сфери суспільно-економічного життя. Як видно із таблиці 1, сільське, лісове та рибне господарство займає значне місце у структурі ВВП (8,76% у 2023р) і демонструє певне зростання частки у 2023р порівняно із 2022, а саме на 0,19%.

Таблиця 1

Частка сільського, лісового та рибного господарства у ВВП, млн.грн

	2022 рік	2023 рік	Відхилення
	у фактичних цінах	у цінах попереднього року	
ВВП усього	5 239 114	5 518 062	278 948
Сільське, лісове та рибне господарство	449 148	483 477	34 329
У % до загального ВВП	8,57	8,76	0,19

Джерело: складено автором на основі [1]

Крім зазначеного, значна частка експорту Української продукції припадає саме на аграрний сектор, що формує імідж нашої держави на міжнародному ринку та робить його критично важливим у народному господарстві. Як видно з таблиці 2, частка експорту сільгосппродукції у 2024 р. склала більше третини від загальної кількості експорту продукції, при чому можна побачити значне зростання обсягів експорту порівняно з 2023 р., як у розрізі окремих видів продукції, так і у середньому.

Таблиця 2

Частка експорту сільгосп продукції у 2024 р.

	тис.дол. США	у % до 2023 р.	у % до загального обсягу
1. Живі тварини; продукти тваринного походження	1643521,5	120,6	3,9
2. Продукти рослинного походження	13527637,7	115,5	32,4
Усього сільгосп продукції	15171159,2	116,0	36,3
Усього експорту	41733116,1	115,3	100,0

Джерело: [1]

Враховуючи серйозні виклики, які постали перед економікою держави сьогодні, внесок аграрного сектору в економічну та продовольчу безпеку України в найближчі роки буде

зростати, як і експортний потенціал галузі. Проте разом із позитивним впливом від зростання експорту аграрної продукції закордон на економіку у вигляді валютних надходжень, це також неодмінно буде збільшувати і так доволі значну вразливість та залежність галузі від можливих негативних світових ринкових тенденцій, що у свою чергу може негативно впливати на ціну, собівартість продукції, перспективи розвитку та господарську діяльність окремих підприємств.

Функціонування аграрного сектору України наразі характеризується високою динамічністю та значною кількістю ризиків, тому важливим фактором забезпечення його стійкості та конкурентоспроможності в умовах сьогодення є впровадження інноваційних підходів до виробничої маркетингової та управлінської діяльності. Широкому колу питань, пов'язаних із проблематикою підвищення конкурентоспроможності та ефективності роботи аграрних підприємств присвятили роботи багато вітчизняних науковців, зокрема В. Онегіна, Ю. Самойлик, О. Красноруцький, І. Яців, Ю. Данько, І. Миколенко, Н. Патики, Л. Березіна.

Учені Миколенко І. та Березіна Л., розглядаючи механізм стратегічного управління конкурентним розвитком аграрних підприємств [2], зазначають, що основні труднощі у здійсненні ефективної виробничої та господарської діяльності аграрних виробників виходять за межі виключно комерційного аспекту та нерідко мають виробничий характер, що ускладнює процес стратегічного планування. У зв'язку з цим, на думку учених, важливим стає адаптація наявних теоретичних положень і визначення ключових компонентів, які можуть бути інтегровані у комплексну стратегію управління.

У роботі «Аналіз господарської діяльності підприємств агропродовольчої сфери як соціально-економічної системи управління в умовах безпекового розвитку» [3] основними причинами зниження ефективності роботи підприємств в агропродовольчій сфері виділяються окрім інших: не задовільний стан транспортної, елеваторної та зрошувальної інфраструктури; поганий доступ до ресурсів, зокрема фінансових та освітніх, а також застаріла освітня база та еміграція кваліфікованої робочої сили; слабкий рівень забезпеченості матеріально-технічними ресурсами та значна частка застарілих технічних засобів, не відповідність темпів оновлення технічного обладнання до темпів розвитку виробництва; переважання видів продукції із низькою доданою вартістю; відсутність кооперації між дрібними виробниками та низькі фінансові можливості для капітальних інвестицій. Як зазначається, усі перелічені проблеми характерні для усієї галузі, але особливо відчужаються малими та середніми підприємствами.

Виходячи з вище сказаного, відкриваються широкі перспективи для поглиблення інноваційної орієнтації у діяльності сільськогосподарських підприємств та інтенсифікації подальшої наукової роботи з подолання зазначених проблем.

Котвицька Н. сформулювала основні напрямки технологічного розвитку аграрної галузі [4], серед яких: підвищення продуктивності в галузі через розвиток досліджень, зокрема у селекції рослин та генетиці тварин, розробці нових та покращених пестицидів, добрив, кормів тощо; впровадження у виробництво інформаційних технологій; розширення і урізноманітнення асортименту агропродовольчих товарів; розвиток і розповсюдження систем закритого землеробства, задля мінімізації впливу фактору сезонності виробництва; розвиток технологій переробки відходів агропродовольчої сфери

Варто також зазначити, що останні десятиліття аграрний сектор у всьому світі переживає значні зміни, пов'язані з технологічними інноваціями. На сучасному етапі ми спостерігаємо перехід від концепції Agriculture 4.0, до нового етапу розвитку аграрного сектора – Agriculture 5.0, який обіцяє більш глибоке впровадження інноваційних технологій та більшу доступність.

Концепція «Agriculture 4.0» була сформована у відповідності до терміну «Industry 4.0», яка поділяє еволюцію промислового сектора на чотири етапи. Перший етап був пов'язаний із появою парових машин, другий – із застосуванням електрики, третій етап – із автоматизацією та використанням комп'ютерних технологій, а четвертий – із цифровізацією. Ті ж самі зміни відбулися і в сільському господарстві. Agriculture 5.0 є логічним продовженням цього

розвитку, де технологічні інновації не лише автоматизують виробничі процеси, але й інтегрують інтелектуальні системи для досягнення більш сталого і продуктивного сільського господарства [5]. Якщо концепція Agriculture 4.0 головним чином акцентує увагу на зборі даних, то Agriculture 5.0 прагне використати цифрову трансформацію для покращення прийняття рішень, точності даних та доступності, особливо для малих фермерів [6].

Перехід до Сільського господарства 5.0 передбачає значні зміни в підходах до управління аграрними підприємствами, де ключовими факторами успіху будуть інновації, точність та інтеграція сучасних технологій. Зокрема, це дозволить не тільки збільшити ефективність виробництва, а й підвищити стійкість аграрних систем до змін клімату та інші глобальні виклики, що стоять перед людством. Основними рушійними силами змін на цьому етапі є штучний інтелект, біотехнології та аналітика великих даних.

Застосування штучного інтелекту, технологій машинного навчання та Інтернету речей (IoT), значно зросло в останні роки. Досягнення в аналітиці великих даних дозволить аграріям здійснювати більш точні прогнози щодо змін клімату, оптимальних умов для вирощування культур та ефективного використання водних ресурсів [7].

Отже інновації є одними з основних факторів підвищення ефективності діяльності виробників аграрної продукції в сучасних умовах. Інноваційна орієнтованість аграрного виробництва передбачає активне впровадження новітніх технологій вирощування продукції рослинництва і тваринництва, у тому числі вирощування посухостійких сортів рослин та хворобостійких порід худоби; застосування сучасних методів контролю за якістю, адже забезпечення населення саме якісними, екологічними та безпечними харчовими продуктами є однією з основних задач підприємств сільськогосподарського сектору; впровадження технологічних інновацій у виробничий процес, активне використання технологій штучного інтелекту, машинного навчання та інших новітніх технологій у відповідності до світових тенденцій розвитку аграрної сфери; розробку більш ефективних методів управління підприємством.

Це дозволить значно знизити вплив негативних факторів на виробників, сприятиме підвищенню продуктивності, зниженню витрат, і забезпеченню стійкості сільськогосподарських підприємств в умовах глобальних змін.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
2. Миколенко І. Г., Березіна Л. М. Механізм стратегічного управління конкурентним розвитком аграрних підприємств. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9. № 4. С. 118 – 124. URL: http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/14644/1/ujae_2024_r04_a17.pdf
3. Федірець О.В., Бабаєв І.О., Рябий Ю.А. Аналіз господарської діяльності підприємств агропродовольчої сфери як соціально-економічної системи управління в умовах безпекового розвитку. *Актуальні проблеми економіки*. 2024. №5 (275). С. 70-89. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2024/05/5.24._topic_Oleh-Fedirets-Ihor-Babaiev-Yurii-Riabyi-70-89.pdf
4. Котвицька Н. Теоретичні засади інновацій у агропродовольчій сфері. *Науковий вісник Полісся*. 2022. № 2 (25). С. 59-76. URL: <http://ir.stu.cn.ua/123456789/27206>
5. Vanghele, N.A.; Petre, A.A.; Matache, A.; Stanciu, M.M. Agriculture 5.0 – Review. *Annals of the University of Craiova - Agriculture Montanology Cadastre Series*. Dec 2020. 51(2) P. 576-583. DOI: <https://doi.org/10.52846/AAMC.2021.02.67>
6. Bergier, I.; Barbedo, J.G.A.; Bolfe, É.L.; Romani, L.A.S.; Inamasu, R.Y.; Massruhá, S.M.F.S. Framing Concepts of Agriculture 5.0 via Bipartite Analysis. *Sustainability*. 2024, 16, 10851. DOI: <https://doi.org/10.3390/su162410851>
7. Taha, M.F.; Mao, H.; Zhang, Z.; Elmasry, G.; Awad, M.A.; Abdalla, A.; Mousa, S.; Elwakeel, A.E.; Elsherbiny, O. Emerging Technologies for Precision Crop Management Towards Agriculture 5.0: A Comprehensive Overview. *Agriculture*. 2025, 15, 582. DOI: <https://doi.org/10.3390/agriculture15060582>

Вітрик І. В.	30
НАПРЯМИ МІНІМІЗАЦІЇ ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВ НАФТОГАЗОВОГО КОМПЛЕКСУ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	30
Вальковець А. С.	32
ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА: ТРЕНДИ, ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ	32
Вороніна К. В.	34
РОЗВИТОК ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ...	34
Габрійчук Я. В.	36
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ БІЗНЕСОМ: АДАПТАЦІЯ ДО МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	36
Гібкін К. Р.	38
РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТАБІЛІЗАЦІЇ ГАЛУЗІ ПІСЛЯ ВІЙНИ	38
Бабаєв І. О.	41
ІННОВАЦІЙНА ОРІЄНТОВАНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ВИРОБНИКІВ АГРАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ ЯК ГОЛОВНИЙ ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ В УМОВАХ РИЗИКІВ	41
Гончарова А. М.	44
МОДЕРНІЗАЦІЯ РЕСТОРАННОГО СЕРВІСУ В ГОТЕЛІ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЗАКЛАДУ	44
Зміївська І. В.	46
СУЧАСНІ ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ, ПЛАТФОРМНІ КОМПАНІЇ ТА ЇХ БІЗНЕС- МОДЕЛІ	46
Зубков І. О.	49
ЕТИЧНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТІ.....	49
Каплун В. М.	51
СУЧАСНИЙ СТАН ТА РОЗВИТОК ІНДУСТРІЇ 4.0 В УКРАЇНІ.....	51
Карпенко Н. М., Сафронкін О. М.	52
ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ	52
Когут М. О.	55
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ МЕХАНІЗМІВ ПЛАНУВАННЯ РОБОЧОГО ЧАСУ МЕНЕДЖЕРА	55
Козій А. П.	57